

ZER EKARRIKO DIGU XXI. MENDEAK?

1. Jose Antonio Artamendi Mugerza Deustuko Unibertsitateko Filosofia katedraduna

Mende berriak gizartean sortuko dituen bi arazo nagusietako bat berdintasuna eta ezberdintasuna biak batera sortzea izango da. Berdintasuna Frantziako Iraultzarekin lortu zen, XIX. Mendearen hasieran. Gaur egun ikusten dugu berdina izateko ezberdina izan behar dela: A eta B berdina dira A eta B ezberdina direlako. Berdintasunak ezberdintasuna behar du, biak lortu behar dira batera. Ez dago berdintasunik ezberdintasunik ez badago. Nola lortu hori?

Logika klasikoan kontraesanekoak ziren, baina ez da hala, batak bestea ekartzen du. Batzuk nekatzen dira berdintasuna azpimarratzen; besteak, berriz, ezberdintasuna azpimarratzen. Baina biak batera sortu behar dira.

Horrekin lotuta, mundua merkatu eta herri bakarra bihurtzen ari dela diote; bai, baina herri bakar horretan kaleak eta auzoak izango dira. Globalizazioa fenomeno orokorra da eta ezin da bere kontra joan. Alde guztietan ezberdintasuna azpimarratzen ari gara, baina berdina izanik.

Halaber, XIX. mendean berdintasuna identitate bihurtu zen eta horretarako sortu zen estatua. Estatuak aldaketa legalak eta administratiboak ekarri zituen eta gizona eta emakumea ukatu eta hiritar bihurtu zituen. Herriak ukatu eta departamentuak sortu zituen.

XXI. mendeak ekarriko duen bigarren arazo nagusia da gizon-emakumeok ezingo dugula izan besteak gabe, besteekin gara. Geure nortasuna besteekin lortzen dugu, gure nortasuna besteen izaeraz beteta dugu, baina ez gara besteak. Nola lotu besteekin izatea besteak izan gabe? Arazo hori oraindik planteatu gabe dago eta planteatu egin beharko da. Besteak gabe ezin gara izan.

2. Iñaki Irazabalbeitia

Zientzi dibulgetzailea

Bai mundu berria! Zin degizuet ez naizela eztabaidan hasiko. Egia esan, XXI. mendea datorren urtean ala 2001ean hasten den ez zait axola; garrantzirik ez dauka, konbentzio hutsa baita azken beltzean.

Atzen ehun urteek zientzia eta teknologiaren iraultza ikusi dute. Inoiz baino azkarrago aldatu da mundua. Gure aitona ehun urte beteko zituzkeen aurten. Mundura etorri zenean, artean, aeroplanoak etorkizuna ziren; hil zenean, oster, Armstrong jada ilargira heldua zen. Hurrengo ehun urteetan, zer?

Gure planeta arrisku gorrian dago. Biodibertsitatea kili-kolo, deforestazioa arropaladan, klima-aldaketa jada gure artean, ozono-geruzaren zuloa gero eta handiagoa eta erregai fosilen epemuga hurrago. Emisio polutzaileak murriztea izango da etorkizuneko erronka nagusia, horietan baitago aipatutako arazo askoren muina. Desafioa ez da nolana hiko! Erregai fosilak utzi eta beste energi iturri batzuek mugiaraziko dute gure gizartea. Energia nuklearra, fisiozkoa behinik behin, ez da konponbidea, eta fusiozkoa oraindik desioa da. Energia berriztagarriak dira esperantza; hidrogeno-ekonomia ahaztu barik, jakina.

Injinerutza genetikoak ate asko zabalduko ditu. Klonazioa, elikagai transgenikoak eta gainerakoak eztabaidagai izango ditugu.

Auzi honetan zientziak baino haratago etikak izango du zeresan handia. Bestalde, ireki zaizkigun ate horiek nora garamatzaten zehatz-mehatz ez dakigu. Tentuz ibili beharko dugu, geroa oparo dager, dena den. Egunotan *Mars Polar Lander* zundarenak egin badu ere, Marte hizpide izango dugu. Hogei bat urteren buruan, planeta gorria urratuko dute gizakion botek eta, horrekin batera, terraformazio-ametsak indartuko dira. Eguzki-sistema goitik behera miatuko dugu, unibertsoaz gehiago jakingo dugu eta, apika, beste batzuen berri ere izan genezake.

Mikroelektronikak eragindako iraultzaren lehen urratsetan bizi gara. Zer eman dezakeen sumatzen hasi gara: txipak, ordenagailu pertsonalak, Internet... Zer emango duen ikustear dago, baina Xerox enpresako Mark Weiser ikerlariak dioena ekarriko dut azarna moduan: ÒEpe luzera, ordenagailu pertsonala eta lanerako terminalak desagertuko dira. Izan ere, informatikarako sarbidea toki guztietan izango da: paretetan, gure eskumuturretan eta behar ditugunean erabiltzeko hor zehar barreiatuta egongo diren zirriborroetarako ordenagailuetan.

3. Ludger Mees

EHUko Historia irakaslea

Komunismoa eta Sobiet Batasuna bertan behera geratu zirenean liburu garrantzitsu bat kaleratu zen eta liburuaren inguruan filosofia bat ere garatu zen, zera esaten zuena: Historiaren bukaera da, hemendik aurrera egia bakarra dago, kapitalismoaren egia eta logika, eta ez dago bestelako alternatibarik.

Hori abiapuntutzat harturik, nire erantzuna ezezkoa da. Izan ere, historia ez da bukatu, fase berri batean sartu da mende berri honetan, eta arazo latz eta kezagarri batzuk aurreikusi daitezke XXI. Mendeari begira.

Arazo horietako bat, jakina, hazkuntza demografikoa da, hirugarren mundukoa batez ere. Horrekin batera, baita pobrezia ere. Gaur egun ez dugu demografiaren arazoa zuzenean jasaten, iruditzen zaigu oso urrun dagoela, eta ondo bizitzen jarraitzen dugun bitartean, gainontzekoak hor konpon.

Baina datorren mendean askoz ere gertuago biziko dugu arazo hori, batez ere migrazioarena. Gaur egun noizean behin etorkin batzuk iristen dira gurera, pateretan, polizoi moduan...; baina hemendik aurrera etorkin gehiago etorriko da, beren herrialdeetako bizi baldintzak ezin dituztelako jasan eta gure artean banatzen dugun pastelaren puska baten eske. Ez dira afrikarrak edo asiarrak bakarrik etorriko, baita Europa Ekialdeko jendea ere.

Horrekin lotuta, datorren menderako bigarren arazo latz bat ingurumenaren babesa eta sustapena da. Pobrezia konpondu nahi badugu, hirugarren Munduari lagundu nahi badiogu, zein garapen sistema edo tresna bultzatu behar dugu? Gure kapitalismo industrialak? Zalantza handiak ditud, gure sistemak gure aberastasuna ahalbideratu badu ere, ingurumena suntsitu baitu.

Eta nolakoa izango da XXI. mendeko mundua? Askoz ere txikiagoa, hau da, muga gutxiago izango ditu. Gaur egun oraindik oso normala da leku batean jaio eta bizitza guztia bertan egitea. Hemendik aurrera, ordea, gutxiagotan gertatuko da hala. Bizitzan toki batetik bestera mugituko gara, derrigorrez: ikasteko, lana bilatzeko, lan egiteko... Ondorioz, orain baino harreman gehiago izango ditugu Beste pertsona batzuekin.

Erronka handia da etorkizunerako. Geurea sentitzen dugun identitatea babestu nahi badugu, ezin diegu atea itxi kanpotik datozen eraginei; alderantziz, kanpotik datozen gauza onak aprobetxatu behar ditugu gure mesederako. Horrek ez du esan nahi geure nortasunari uko egin behar

diogunik, baina beti ere atea ireki behar ditugu eta kanpora atera; inolaz ere ez, atea itxi eta geurea bakarrik defendatu.

Administrazioa Euskaraz, 27. zenbakia